

Canvi de guàrdia i continuïtat

En aquest número d'InDret es materialitza la transició en el càrrec d'editor executiu de la revista. Després de 10 anys com a editor executiu, Pau Salvador passa a ser director no executiu de la revista. En aquests anys, InDret ha passat de ser un projecte -potser visionari, dirien alguns- de crear un format electrònic estable per al mercat jurídic espanyol a constituir un mitjà de publicació més que consolidat de la investigació, l'anàlisi i l'actualitat en matèria legal de la comunitat jurídica espanyola i, de manera creixent, d'altres comunitats. Una prova d'això és que la revista compta avui amb quasi 4500 subscriptors repartits per molts països a Europa i Amèrica. S'ha assentat en posicions rellevants dels rànquings de publicacions científiques en l'àmbit jurídic. Ha exportat a d'altres publicacions del món del Dret la seva proposta pionera -a Espanya, pel que fa referència a l'àmbit jurídic- de comptar amb avaluadors externs a l'autor i el seu entorn per a enjudiciar i contribuir a millorar els treballs enviats a la revista. Aquesta evolució en l'arc de 10 anys deriva de la visió i direcció de Pau Salvador, l'entusiasme d'un grup jove de becaris i investigadors de la UPF, de la diligència dels responsables de les diferents seccions i de l'aposta per InDret que ha fet un gran nombre d'autors repartits per un bon nombre d'universitats i institucions.

El canvi de testimoni no suposa una nova etapa, ni una reorientació en els seus objectius o en el seu perfil. InDret continua essent una revista oberta a treballs d'anàlisi, però també d'actualitat, en tots els àmbits del Dret. Oberta a tots els treballs de qualitat, contrastada per parells. Amb independència de l'aproximació metodològica adoptada. Amb abstracció de la seva procedència per àrea de coneixement, escola, institució, país d'orient, adscripció, professió, dedicació o situació administrativa de l'autor. Només la qualitat mana en la producció de coneixement i InDret mira de fer honor a aquesta convicció. En això, la trajectòria marcada és la correcta. Es mantindrà.

En aquest moment només voldria expressar dues aspiracions per a aquest període que s'obre, i abans de què el testimoni passi a d'altres mans, com succeeix amb les revistes científiques a les que ens agradaria assemblar-nos. Primer, en la línia ja iniciada, la d'ampliar l'horitzó geogràfic i institucional pel que fa a la procedència dels treballs presentats i publicats, a fi de què més països europeus i americans i un major nombre d'institucions, universitàries i no universitàries, difonguin els resultats de la seva investigació a través d'InDret.

Segon, intentar aconseguir un increment del nombre i del pes relatiu dels treballs de caràcter empíric sobre la realitat empírica. En els països de tradició jurídica codificada és molt freqüent que el coneixement de la realitat efectiva del sistema jurídic com a part de l'engranatge social i dels factors -jurídics i d'un altre tipus- que ha conduït a aquest estat de coses quedi postergat i,

amb freqüència, enterament relegat per una visió normativista i, de vegades, obertament ideològica, del Dret com a un univers paral·lel al real i integrat d'ens i institucions de naturalesa normativa. Què succeeix de debò en la realitat jurídica i quines són les causes de què això succeeixi no és rellevant, al menys no per al jurista. El jurista -ideal- no és un administrador de la realitat del Dret, no és un enginyer social, però tampoc ha d'indagar en els fenòmens del món real, ni tan sols en aquells que toquen més de prop el Dret com a part de la realitat social. El jurista és un creador i intèrpret d'entitats de naturalesa normativa i, per tant, pot viure intel·lectualment com a jurista donant l'esquena a la realitat. El resultat a Espanya -però el mateix succeeix, substancialment, en els països del nostre entorn- és el molt trist, quasi escandalós, desconeixement de les dades i relacions causals més elementals de l'entorn jurídica per part de la comunitat jurídica, potser amb l'excepció d'aquells més immediatament lligats a un sector que incideix directament en una determinada activitat professional en l'àmbit jurídica.

No seria capaç d'escatir amb precisió les causes d'aquesta situació. Sens dubte, les visions normativistes i antirealistes de l'essència del Dret que predominen en la nostra cultura jurídica han tingut part de culpa. També la té, però, l'educació jurídica dominant que, en els països de tradició de Dret legislat ha trencar amarres respecte d'una llarga convivència amb les humanitats -fa dècades que els juristes han deixat majoritàriament de saber llatí, grec, història i filosofia- però tampoc ha entrat en el port segur de les ciències socials a l'alça. La formació i preparació dels juristes ha quedat aïllada, en terra de ningú, desorientada. Això també ha reforçat, sens dubte, l'aïllament intel·lectual del Dret com a disciplina, també enfront de la realitat circumdant.

No hi ha dubte en què l'anàlisi de la realitat jurídica basat en el judici agut que dona un coneixement profund i experimentat del funcionament del material normatiu en la seva aplicació pels tribunals de justícia en diferents àmbits constitueix una font molt valuosa per al coneixement empíric d'aquella realitat. És, de fet, un coneixement que només el jurista pot aportar i això ho fa singular. Una part d'això és el que InDret ha anat publicant en els seus anys d'existència.

És possible, però, ampliar l'horitzó de les dades de la realitat, objecte d'anàlisi, utilitzant bases de dades àmplies que contenen informació sobre variables observades en la realitat -des del nombre de condemnes per un determinat delictes fins a les morts per accident d'un determinat tipus, passant per la taxa de resolució d'un determinat tipus d'assumepte en els tribunals, per exemple- i utilitzant tècniques de correlació i inferència causal més universalitzables que una observació aguda i un bon judici de l'analista jurídica expert. Aquest coneixement empíric més "quantitatiu" és el que més es troba a faltar en els països de la nostra tradició jurídica, però està creixent de forma exponencial en altres latituds i representa un percentatge creixent de la investigació que es publica en els millors mitjans del món del Dret. InDret es troba ben situada per a impulsar aquesta via.

A més, juguem amb avantatge. Avui, els llicenciats en Dret més brillants són més que això, llicenciats en Dret. Molts d'ells també han cursat estudis d'Economia, d'ADE -actualment, la formació universitària bàsica per defecte, en substitució dels estudis de Dret, que ho han estat

durant dècades- o de Ciència Política. Dominen eines de l'anàlisi jurídic qualitatiu, però saben fer regressions. Tinguem-los en compte.

Fernando Gómez Pomar